

הלכות יום טוב סימן תקו תקח תקט

ביאורים ומוספים

והוסיף, שמתעם זה אסור לכתוב שיען מעורר מכני בשבת ויום טוב כדי שיצלצל לאחור זמן, אף על פי שאינו עושה כן אלא לשימוש הר-פעמי, משום שנחשב בעושה דבר חדש שלא היה מקודם לכן, ואסור הדבר משום תיקון כלי.

ואף שלבאורה אסור לקרוע את הנייר גם משום איסור קורע, כתב בביה"ל לעיל (שם) שכיון שעל ידי הקריעה אינו מתקן את שני חלקי הנייר שקרע, אלא רק את החלק הנחוץ לצורך הצליה, אין זה בכלל קורע על מנת לתקן [וראה מה שכתב שם בדעת רש"י].

ואם כשקורע את הנייר מקפיד על חיתוכו לפי המידה, כתב לעיל (סי' שמ ס"ק מא) שעובר גם על מלאכת מחתך.

ומה שלא הותר חיתוך הנייר לצורך צלילת הדגים מצד שהוא צורך אוכל נפש, וכפי שכתב השו"ע לעיל (סי' תקו ס"ד) לענין גחלים הנמצאות בתנור שמוותר לגורפן ביום טוב כדי שלא תשרף הפת ומשום שהוא צורך אוכל נפש, ביאר הגרש"ו אייערבך (שולחן שלמה סי' תקו ס"ק י) שיתכן שהוא מפני שהנייר אינו חלק מהתנור, ולפיכך ההנאה שנגרמת על ידי חיתוכו נחשבת כהנאה צדדית, ואינה נחשבת אלא כמכשירי אוכל נפש, מה שאין כן גריפת הגחלים מהתנור שמכשירה את ההשתמשות בגוף התנור, ולפיכך נחשבת כצורך אוכל נפש ממש.

[משנ"ב ס"ק ו]

גם הוא נכ"ר שְׁאֵינֶה מְקַבְּלִים.

ג) ואף לענין שבת, כתב לעיל (סי' שמ ס"ק מה) שמותר לפצע אגוזים במטלית.

[שעה"צ ס"ק מא]

התורה פוסקים פסקו קרבי דנתנת מים זהו גבולו³¹, וצפלו קרבי יוסי קרבי יהודה ספקרוא דאסורא על-פלי-פנים איפא³².

31) כן פסק בעל התרומות, והביאו במשניב לעיל (סי' שכא ס"ק ג). לעיל (סי' שכד ס"ק יא) כתב שהמנהג להחמיר כדבריו.

32) וכן להשתין בטיט, כתב לעיל (סי' שכא ס"ק נו) שאסור אפילו לדעת ר' יוסי ברבי יהודה, ובטעם האיסור ליתן מים לפי רבי יוסי ברבי יהודה, כתב בביה"ל לעיל (סי' שכד ס"ג ד"ה אין) שחששו רבנן שמוא יבוא לגבל.

[משנ"ב ס"ק מג]

משַׁעֲבֵה שְׁנֵתָן בֹּו מִים תִּבְבֵּי³³.

33) ולעיל (סי' שכא ס"ק ו) כתב שכן פסקו הרבה ראשונים, ונחלקו על הרמב"ם שכתב שפטור. והחזי"א כתב (אריח סי' נו ס"ק ג, וסי' נח ס"ק ח), שנתנית מים לדבר שאינו בר גיבול לכל הפוסקים אינה אסורה אלא מדרבנן, ולא נחלקו אלא בגיבול, שלדעת הרמב"ם פטור, ולדעת שאר הראשונים חייב חטאת.

[ביה"ל ד"ה אגב]

וענין לעיל בסיפן שכא קבאיר תלכת דפוד תפתחיל אין קנבליד שחוקנו דבין לרבי ובין לרבי יוסי קרבי יהודה יש קנה משום ליששה³⁴.

34) ואף שלבאורה אין לישא אחר ליששה, כתב בביה"ל שם (סי' ד) שכיון שעל ידי העירוב מגבל אותו ועושה בו ליששה גמורה שלא היתה מקודם, הרי זה חייב.

סימן תקח

דְּבָרִים הָאֲסוּרִים בְּיוֹם-טוֹב לְהִכְנֵת צְלִי

[משנ"ב ס"ק ב]

והרי לה פקתון קנאי¹.

1) אמנם, להסיק תנור חדש בפעם הראשונה ביום טוב, כתב השו"ע לעיל (סי' תקו ס"ה) שכוותר, וביאר במשניב שם (סי' כז) שאין התנור מתחמם על ידי כך, והוסיף, שלגבי תנור שבזמניו כתב המג"א שהוא מתחמם בכך, ולכן אסור להסיק, ויש שנחלקו עליו. ולהפיג חום תנור שהתחמם יתר על המידה על ידי נתינת מים עליו, כתב השו"ע (שם) שמותר אף שהוא מתחמם בכך, וראה מה שביאר המשניב שם (סי' ל) במה חלוק דינו מהמבואר כאן.

[משנ"ב ס"ק ג]

הביאום-טוב אסור משום תקון קנאי².

2) ואיסור זה של חיתוך הנייר, כתב בביה"ל לעיל (סי' שמ ס"ג ד"ה אין) שלדעת הרמב"ם (פכ"ג מה"י שבת ה"ז) אינו אלא מדרבנן משום שנראה כמתקן כלי, ואין איסורו מדאורייתא, כיון שאין הנייר נעשה כלי גמור על ידי חיתוכו. והוסיף, שלדעת רש"י (שבת מה, א) יתכן שאיסורו מדאורייתא.

ומשמע שאפילו תיקון שאינו נעשה אלא לצורך שימוש חד-פעמי, כחיתוך נייר לצלות עליו, אסור. אמנם, לגבי רגל שנשמטה מספסל, כתב לעיל (סי' שח ס"ק עב) שמותר להכניסה למקומה כשורכה להיות שם ברפיון [שאין חשש שמא יתקענה שם בחוק]. אף על פי שעל ידי כך מתקן ומכשיר את הספסל לשימוש, וביאר הגרש"ו אייערבך (ש"ש פכ"ח הע' סה) שכיון שהרגל כבר היתה מחוברת לספסל, אין בהחזרתה למקומה באופן עראי חשיבות של תיקון, מה שאין כן כשקורע נייר ומתקנו במיוחד כדי לצלות עליו, נחשב הדבר כתיקון [וראה שם פליג הע' מט].

סימן תקט

בְּמָה דֵּינֵים פְּרֻטִיִּים לְהִלְכוֹת יוֹם-טוֹב

[משנ"ב בהקדמה]

אָבָל אִם אֵי אָפְשֵׁר, שְׂרֵי כְמוֹ אֲבֵל-נֶפֶשׁ עֲצוּמוֹ) וכו', וְלֹא פְּלִיגִי כִּי אִם בְּתַקּוּנֵי הַכְּלִי שֶׁהוּא לְצַרְף אֲבֵל-נֶפֶשׁ, דְּלְרַבֵּי יְהוּדָה שְׂרֵי¹ אִם אֵי אָפְשֵׁר לְעִשׂוֹתוֹ מְבֻעָד יוֹם) וכו', שְׂאֵץ מוֹרִין כֵּן לְאֶתְרֵיס².

1) והטעם שאין היתר מדין 'מכשירי אוכל נפש' לתלוש פרי מהעץ ביום טוב כשלא היה יכול לעשות כן מבעוד יום, כתב הגרש"ו אייערבך (שולחן שלמה סי' תצה ס"ק ב אות ב) שההיתר של 'מכשירי אוכל נפש' נאמר רק אם המאכל עומד לפניו אלא שצריך לעשות מלאכה כדי להכשירו, מה שאין כן פרי בעודו מחובר אינו נחשב במוכן ועומד לפניו כלל, ולכן לא נכלל בהיתר של 'מכשירי אוכל נפש'.

2) ואף שמלאכת תיקון כלי אסורה ביום טוב, כתב הקהלת יעקב (כאן) שכל המלאכות הותרו ביום טוב כשיאנו נעשות כדרך שעושים לימים רבים אלא רק נעשות בבית לפני האכילה, כמבואר בר"ן (ביצה ו, ב בדפי ה"ה) לגבי שחיקת פלפלין, שהותרה אף על פי שמלאכת טחון אסורה ביום טוב. והוסיף הקהלת יעקב, שמתעם זה תיקון גמור אסור ביום טוב (כמבואר במשניב להלן (סי' ט) מפני שהוא מלאכת אומן ואינו כמלאכה הנעשית בבית בלבד.

לענין הדלקת גז בדיט בזמננו, ראה מה שהובא באריכות בסוף המילואים (עמ' 73).

3) ובטעם הדבר שלדעת השו"ע לקמן (סי' תקיד ס"א) אסור לכבות המשך במילואים עמוד 60

מילואים הלכות יום טוב סימן תקג תקד המשך מעמוד קודם

[משנ"ב ס"ק ז]

המלח ביום טוב ופשיע בכך שלא רך אותו לפני החג, בדיעבד מותר לו לרוך בשינוי ביום טוב.

ולפי המהרי"ל האור זרוע המובאים ברכי משה (שם אות ב), הסוברים שמלאכת אוכל נפש דובר שאינו מפיג את טעמו אם עושים אותו מבעוד יום, אסור לעשותה ביום טוב אף על ידי שינוי, כתב הבה"ל לעיל (שם סי' א דיה מיהו) שיתכן שהטעם שהקילו חכמים במלח הוא מפני שאי אפשר לאכול תבשילים בלא מלח.

דְּהִינּוּ שְׂפָדוֹךְ בְּמִדּוּךְ שֶׁל עֵץ.

4) ולענין לכתחילה, להמתין ולרוך את המלח על ידי שינוי ביום טוב, כתב לעיל (סי' תצה ס"ק ז) ובשע"ח שם (סי' יב) שהמג"א התיר והבג"ד ישע פסק על דבריו, וכתב המשניב (שם), שאם אין שהות בירו לרוך את המלח מבעוד יום, כדאי אפשר לסמוך על הנהגתם לכתחילה לרוך אותו ביום טוב בשינוי, ואף אם ידע שיצטרך את

הלכות יום טוב סימן תקו תקי המשך מעמוד קכ

משמע מדבריו לקמן (סי' תקכו ס"ק ס-סא).

15) ולהפריש חלה אף על חלק מהעיסה שידע שלא יאכלו ביום טוב אלא בימות החול, דעת הגר"ש אויערבך (ששי"ב פ"א הע"ו ס' ו-קד) שמוות, אף שמוסיף בשיעור החתיכה הנתקנת, ומשום שאין הדבר יזכר ככל, ואין הוא עושה שום מעשה נוסף עבר החול, אלא מחשבה בלבד.

14) טעם האיסור להקדיש בשבת, כתב לעיל (סי' שלט ס"ק כג) שהעברת החפץ מרשותו לרשות גבה דומה למקח וממכר, שאסור בשבת. אמנם, לענין חתיכת מנתה, שאסורה משום שדומה למקח וממכר, כתב לעיל (סי' שו ס"ק לג, וסי' תמד ס"ק כ) שמוותרת היא לצורך מצוה [וכן לצורך שבת, כמבאר לעיל (סי' שבו ס"ק לד)], וכן

הלכות יום טוב סימן תקו תקי תקי המשך מעמוד 248

לתקנם ביום טוב, ובספר מנחת יום טוב (סי' צח ס"ק צט) הביא את דבריו, 4) ואף לומר לשה"ל הלכה זו למעשה שהיא הלכה ואין מורין בה, כתב השו"ע הרב (סי' קרי"א ס"ק א) שאין לומר לו, כיון שכבר אמר לו שמועיק הדין מותר.

ואף להורות שאסור, כתב ה"טו (סי' תקיד ס"ק ב) שאין מורין, שהרי מעיקר הדין מותר, ולפיכך כשענה מורה הוראה לאדם השואל, דעת הגר"מ קרליץ (חוט שני יום טוב פ"ג ס"ק א) שיאמר לו עיצות מעשיות איך להכין את המכשירין בלי מלאכה, בלא לענות לו מה הדין, וכמוכר בגמרא (ביצה כב, א).

אש כדי שלא תגרום לשריפת התבשיל, אף על פי שאי אפשר לעשות זאת מבעוד יום, ביאר המשניב שם (סי' ד) שלדעה זו לא הותר לעשות מלאכה לצורך 'מכשירי אוכל נפש' אלא בדברים שהם קרובים לתיקן המאכל, מזה שאין בהם כבידה אש שהוא רק מונע את היוק המאכל ודומה שם התייר, משום שלדעתו נחשב הדבר כצורך אוכל נפש ממש, כמבאר במשניב שם (סי' ז).

ומי שאמר לשלחו לעשות 'מכשירי אוכל נפש' מבעוד יום, וכיום טוב התברר שהעלח שכח לעשותם, כתב הדעת תורה (כאן) שנחשב לגבי המעלה כמכשירי אוכל נפש שאי אפשר לעשותם מבעוד יום, ומותר לו

הלכות יום טוב סימן תקי תקי תקי המשך מעמוד קכו

לאכילה, כתב בביה"ל לקמן (סי' תרלח סי' ב דיה וביום טוב) שמוותר, והוסיף (שם), שאם יכול לטלטל על ידי טלטול מן הצד מבואר בפ"ג שיטלטלם כך ולא יטלטלם בידיהם.

ולענין טלטול כלי העשוי לחיתוך בשר עליו, שדיו במקצה מחמת חסרון כוונה, כתב לעיל (סי' תצט ס"ק יט) בשם המג"א שאם מטלטלו כדי לקצוב עליו בשר, מותר הדבר משום שמחת יום טוב [ואף שהחיתוך על גביו נחשב כהשתמשות במקצה, כתב הפמ"ג שם (א"א ס"ק יא) שמוותר הדבר, מפני שלא נאסרה ההשתמשות אלא בדבר שאינו כלי], ובביה"ל שם (סי' דיה אלא) פסק בזה, תשאר כצ"ע.

ובנדון האם יש דין 'בסיס' על הפירות שמתחת לאבנים (כשהנחו על הפירות בכונה, ומשום כך יאסרו בטלטול אף לאחר שהוסרו האבנים ביום טוב), הסתפק הגר"ש אויערבך (ששי"ב פ"א הע"ו טו, שו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' לט אות ג) שגם אין להם דין כסיס, שהרי מותר להסיר את האבנים מהפירות בכל שעה שירצה לצורך אכילה, כמבאר כאן, ולכן אין הפירות נעשים כסיס למוקצה.

31) ולעיל (סי' תקא ס"ק כג) ביאר שהאיסור להסיק בכלי מוקצה הוא משום שההדלקה שעושה בכלי נחשבת כטלטול ונראה שעדי"צ שם (סי' לא).

שאסור], ואף שהעישון עצמו מותר, מימ מכין שלא הותר משום אוכל נפש אלא רק משום דין 'מתוך', לא הותר לטלטל מוקצה עבורו, אבן, לענין טלטול מוקצה לצורך הנאת חימום או הנאת לבשה, דעת הגר"ש אויערבך (שם פ"א הע"ו), ובענין זה בשו"ת מנחת שלמה ח"ב סי' לט אות א) שמוותר, כשם שהותר הרעקא לטלטל מוקצה לצורך הנאה של ריבוי אור, מפני שהנאת הגוף האלו נחשבות כצורך אוכל נפש [וראה רמב"ם פ"א מה"ל' יום טוב ה"ז שהותר לטלטל מוקצה ביום טוב לצורך אכילה וכוונתו בה].

ולענין גריפת טיט שנפל לתנור, כתב לעיל (סי' תקו ס"ק בא) שמוותר למרפא, מן שמבואר ברמ"א כאן שמוותר לטלטל מוקצה לצורך אוכל נפש [ורק אם היה יכול לעשות זאת מבעוד יום, אסור לעשות כן ביום טוב, וביאר בביה"ל שם (סי' דיה כיון) שכיון שיש ראשונים הסוברים שגריפת הטיט אסורה משום תיקון מנא ולא רק משום מוקצה, אין למרפא כשהיה אפשר לעשות זאת מבעוד יום].

30) וכן אם מתחת האבנים לפני הפירות, כתב לקמן (סי' תקי ס"ק כג) שמוותר לטלטלן כדי שיוכל להניע לפירות, והוסיף, שאף לטלטל דבר מוקצה שמונח במקום שצריך להעמיד עליו מאכל, מותר, משום שמחת יום טוב, וכן לטלטל טיי סוכה שנפלו על השולחן ומפריעים

הלכות יום טוב סימן תקט

ביאורים ומוספים

ולנהוג היתר בפני מי שיודע שמעיקר הדין מותר, מבואר בשו"ע הרב (סי'א) שמותר.

ולנהוג היתר בפני אשתו ובני ביתו, הסתפק הגרי"ג קרליץ (חוט שני יום טוב פי"ג סי' ג) אם אסור, שיתכן שעשיה בפניהם נחשבת כעשיה בינו לבין עצמו, והדעת תורה (כאן) כתב שהוראה להיתר בפני בני ביתו נחשבת כעשיית הדבר בפני רבים.

[ביה"ל ד"ה אות]

דקדק"ם סביבא לה קרבנא⁽¹⁰⁾.

10 אמנם, הקשה העולת שבת (סי' א) שהשו"ע לעיל (סי' תצה סי'א) כתב שמותר לעשות ביום טוב מכשירי אוכל נפש שאי אפשר לעשותם מבעוד יום, כרעת ר' יהודה [וראה מאמר מרדכי סי' ק א], ודוחק לומר שכונתו שם באופן שמשנה בעשייתו, ותיירץ בשו"ת אור לציון (חי'ג פי"ט תשובה א), שאין כונת השו"ע שם למכשירי אוכל נפש המזכירים כאן, שלשיטתו אסורים הם [כרבנן, וכפסק הרמב"ם], אלא כונת השו"ע לשחיקת תבלין וכדו', הנקראים ברמב"ם (פי"א מהל' יום טוב הי"ח) 'מכשירי אוכל נפש', משום שאינם עשויים לאכילה אלא לתיבול והכשרת האוכל, והם הותרו כיון שהם חלק מההתעסקות באוכל [וראה עוד משני"ב להלן (סי' טו) שביאר שהשו"ע התיר להפוך עופות ממולאים משום היתר 'מכשירי אוכל נפש']. והוסיף, שלפי זה אסור לבני ספרד לחמם מים לצורך הדחת כלים, כיון שמכשירי אוכל נפש שאינם שייכים לאוכל עצמו אסורים, דברי הרמ"א לקמן (סי' תקיא סי'ב) שמותר לחממם, אינם אלא לשיטתו שמכשירי אוכל נפש מותרים ביום טוב, אך לא לשיטת השו"ע [וראה מה שכתבנו במשני"ב להלן (סי' בו)].

[משני"ב סי' י]

במשקנת שקיהו וכו', דקדמי בכלל תקון קלימא.

11 ובטעם הדבר שהשחתת הסכין נחשבת כמכשירי אוכל נפש אף שנצרכת היא להכנת אוכל נפש ממש, כדי לשחוט את הבהמה ולהכשירה לאכילה, ולכאורה דומה היא להבערת אש כדי לבשל עליה, שהותרה ביום טוב, כתב הגר"ש איזנברך (שולחן שלמה סי' ב) שהסכין הרי עומד לשימוש במשך ימים רבים, ואם כן ההשחתה לא נעשית רק עבור האכילה הנצרכת לו עכשיו, ולכן אין תיקונו מוגדר כהכנת האוכל אלא כמכשירי אוכל נפש, מה שאין כן הבערת אש, שאינה נעשית אלא סמוך לאכילה ובשביל האכילה, נחשבת כמעשה הכנת אוכל וצורך אוכל נפש. והוסיף (שם הע' א), שמטעם זה מותר להוליך סכין דרך רשות הרבים כדי לשחוט בו, שכיון שההולכה נעשית עבור השחיטה הנצרכת בזמן הקרוב, נחשבת היא כצורך אוכל נפש והכנתו.

12 ותיקון זה, כתב הפמ"ג (סי' תצה א"א סי' א), וכן נקט בסי' זה א"א סי' ז) שלכאורה אינו אסור אלא מדרבנן, כיון שמדין תורה הותר לתקן 'מכשירי אוכל נפש' אף בתיקון גמור באופן שאי אפשר לעשותם מבעוד יום, ומטעם זה כתב (שם), והביאו הביה"ל שם סי'א ד"ה וילך, שאם סכין השחיטה נפגם ביום טוב, יתכן שמותרת במקום דחק וצורך גדול לומר לנכרי להשחיתו במשחזת של אבן, כיון שהותר שבות רשות במקום צורך גדול, כמבואר בשו"ע לעיל (סי' שו ס"ה).

[ביה"ל ד"ה ומתח]

ולקבי שקיהו⁽⁸⁾.

35 ואף שכתב בביה"ל לעיל (ד"ה אבל) שהמגבל לאחר נתינת המים חיוב, כתב בביה"ל לעיל (סי' שכא סי'ד ד"ה אין) שהיינו רק בדבר שהוא בר גיבול, שנתינת המים אינה נחשבת כל כך כגיבול, אך בדבר שאינו בר גיבול, אין העירוב מוסיף גיבול לדעת רבי ספר שנתנת המים נחשבת כמעשה הגיבול העירוב.

[שעה"צ סי' ט]

לא קרע דבר זה מאם לא קנה לו שהיה בקרב יום טוב וק"ש⁽⁵⁾.

6 ובביאור דברי המהר"ל [המובא במשני"ב] שהחמיר בזה, כתבו הקהלת יעקב (כאן) הפמ"ג (א"א סי' ב) שדבר באופן שיש לאדם בשר, ומה שנמנע מתיקון השיפוד כדי לצלותו ולאכול בו ביום טוב ראשון, הוא משום שממנתן ליום טוב שני שאסור התיקון בו קל יותר משום שקדשתו פחותה מקדושת יום טוב ראשון, ומכיון שתיקון זה הותר לגמרי ביום טוב ראשון כדי לאוכלו באותו יום משום אוכל נפש, ואף על פי כן הוא נמנע מלתקנו, נחשב תיקונו ביום טוב שני כמכשירי אוכל נפש שזדה אפשר לעשותם מבעוד יום.

ולגבי בהמה שנשחטה ביום טוב ראשון שרצתה לטלטל את עורה ולמולחו ביום טוב שני, כתב במשני"ב לעיל (סי' תצט סי' ו) שיתכן שדינה כבהמה שנשחטה בערב יום טוב ואסור לטלטלו משום מוקצה ביום טוב שני, וכתב בשעה"צ שם (סי' יז) שהבגדי ישע צידד להקל בזה.

[משני"ב סי' ו]

קדמת המאור והר"ן דסביבא להו דהו בכלל תקון קלי גמורא.

6 ואף שלענין נקיבת נקב חרש בחבית, כתב להלן (סי' כח) שמותר הדבר אם לא היה יכול לעשות זאת מבעוד יום, ולא הביא שלדעת הבעל המאור והר"ן אסור הדבר, ביאר הגרי"ג קרליץ (חוט שני יום טוב פי"ג סי' ב) שתיקון השיפוד הוא תיקון גדול יותר, ולפיכך החמירו בו יותר.

[משני"ב סי' ח]

ואין מורין בן לרבים⁽⁷⁾. והוא הדין לתלמידיה⁽⁸⁾.

7 ואף להורות כן לאדם יחיד, כתבו הב"י (סי' תקיד סי'א ד"ה וכך) והשו"ע הרב (כאן סי'א) שאין מורין, וכן הוביח הדעת תורה מהגמרא ומהראשונים [וראה ערוך השלחן סי'ב].

8 אכן, ללמד את ההלכה לתלמידיו בדרך לימוד ולא בדרך הוראה, דעת הגרי"ג קרליץ (חוט שני יום טוב פי"ג סי' ג) שמותר, וכן משמע מהמשני"ב לעיל (סי' ל סי' ח) לגבי הסרת תפילין מעליו בלילה, שהדין הוא שמותר להשאירם עליו אך אין מורין כן, שביאר שאין מורין כן 'הלכה למעשה', וכן מבואר בשו"ע הרב (כאן סי'א וקו"א סי' א). והוסיף הגרי"ג קרליץ (שם), שמותר גם לכתוב בספר הלכה את דיני ההלכה ואין מורין כן.

[שעה"צ סי' י]

והוא הדין שלא יעשה בן בפני רבים⁽⁹⁾.

9 ובטעם הדבר, כתב לעיל במשני"ב (סי' ל סי' ח) שגם עשיה ברבים נחשבת כהוראה.

הלכות יום טוב סימן תקט

באר הגולה קכה

***אותו**: הגה דהק"א (ג) שייכל לצלות בו בלא תקון, (ד) אבל אם אינו יכול לצלות בו קף ונשבר (ה) ביום טוב, (ו) מטר (ז) לתקנו (ח) ואין מודין בן לרבים (יבני יוחם ח"ט), שלא יבואו לתקן גם כן בנשבר מערב יום טוב, * והוא הדין לכל מכשירין שאי אפשר לעשותן מערב יום טוב: **ב** בשפוד שרוצים לצלות בו וקנה ארוך יותר מדי, (ט) אסור לתקנו (ג) ולא לשפודו. **ג** אין משחזין את הספין (י) במשחזות שלה, **אבל** מחדדה (יא) על גבי (ד) העץ או חרס (יב) או אבן; (יג) ואין מורים דבר זה לרבים, כדי שלא יבואו לחדדה במשחזות. **ה** הפמה דברים אמורים, (יד) ששיכולה להתך ברחק או שנפגמת, אבל אם אינה יכולה להתך כלל אין משחזין אותה אפלו על העץ, ישמא יבוא להשחיתה במשחזות: **ג** יעופות שממלאים אותם בשדר וביצים, מטר

באר היטב

לפשוטה, ספר הזכרונות: (ג) ביום טוב, והיה אם נשבר בע"ט לא ירע בו או שלא היה לו שהות לתקנו, אבל אם שכח לתקנו מע"ט אסור, והיה אם היה אפשר לתקנו בראשון אסור לתקנו

משנה ברורה

(כ) ואין צריך להכות עליו בפטיש: (ג) שייכל לצלות בו. הינו (ו) על-פי הדחק, ומכל מקום חשיב התקון (ו) טרחה ימרא: (ד) אבל אם אינו יכול וכו'. הינו, פגון שצנעם השפוד (ח) הרבה. ומה שכתב ונשבר, רצה לומר, או שנשבר ראש השפוד ומתמת זה אינו יכול לצלות בו: (ד) ביום טוב. אבל אם נצנעם או נשבר בערב יום טוב, שהיה באפשר לתקנו מבעוד יום, אסור מדינא לתקנו, דהרי הם מכשירי אכל-נפש שאפשר לתקנם מבעוד יום דאסור לכלי עקמא. פתב המגן אברהם בשם מהר"ל, דאם נשבר ביום טוב ראשון אסור לתקנו ביום טוב שני, דלגבי יום טוב שני הרי יום טוב ראשון בערב יום טוב, דהרי אנו עושין יום שני מחמת ספק שפא יום ראשון הוא חל. ובספר בגדי-ישע כתב, דאם לא היה צריך להשפוד ביום טוב ראשון, (ט) מטר לדעת הרמ"א לתמן ביום טוב שני שצריך לו, וכן בחדושי רבי עקיבא איגר מפסק על דברי מהר"ל, ע"נ שם: (ו) מטר וכו'. ע"נ בבאר הלכה שכתבנו בשם האחרונים דיש להקמיר בזה כדעת הפאור והר"ן דביבא להו דנהו בכלל הפתין כלי גמור⁶⁶, דאסור אף למאן דמתיר במכשירי אכל-נפש. ואם יכול להשיג לשאל מאחרים, לכלי עקמא אסור [מ"א]: (ז) לתקנו. ע"נ בפריימגדים שכתב דהניו לתירו מצט ששהיה יכול לתחוב עליו נכשור, אבל לתקנו תקון גמור לכלי עקמא אסור, ודמא להא דפסק השלחן ערוך לקמה בסעיף ב, דלחדד הספין במשחזות של אבן אסור מצד הדין משום דהיא תקון כלי גמור, ואסור אפלו לדעת המתירין מכשירי אכל נפש. ודע עוד, דדברי הרמ"א הוא דוקא לענין שפוד שהוא מכשירי אכל-נפש, אבל שאר כלי שנתקלקלו, כגון מחט שנתעקמה אפלו קצט, אין לפשוטה לכלי עקמא [אחרונים]: (ח) ואין מודין בן לרבים⁶⁷. והוא הדין (י) לתלמידים⁶⁸: **ב** (ט) אסור לתקנו ולא לשפוד. ודע דהיה (יא) עושה אותה לכלי: (י) במשחזות שלה⁶⁹. הינו של אבן, (יב) ואפלו נתקלקל חדותה ביום טוב, דהרי בכלל תקון כלי⁷⁰: (יא) על-גבי העץ. רוצה לומר, אפלו (יג) על משחזות של עץ, (יד) דבנה לא יתנה תקון גמור, (טו) והוא הדין שייכול להשיגה על-גבי סכין אחר כדי לתדדה: (יב) או אבן. רוצה לומר, אבן דעקמא שאינה משחזות: (יג) ואין מודין דבר זה לרבים. אבל להעביר שמנונית של ספין על-גבי משחזות של עץ או חרס (טו) או אבן או על-גבי חקרטה, מודין לרבים להתיר: (יד) ששיכולה להתך

באר הגולה קכה

אסור בקל גנזין, ומודי שנתן עליו קבר מים מבעוד יום, דנתתו והו גבולו, להכי שרי⁷¹, אבל מן סתם המסחר משמע דביבא לה קנהו הפוסקים דשרי בקל גנזי. כן כתב העלית שבת ופשוט:

* **אותו**. דע, דשפוד שצולין בו קשה, שהוא מכשירי אכל-נפש, שנתקלקל ביום טוב נדאי מערב יום טוב, הנה לו לתקנו מבעוד יום ולכלי עקמא אסור⁷², עליה בה רבי יהודה וחקמים אי מטר לתקנו, והוא הדין בכל מכשירי אכל-נפש שאי אפשר לעשותו מבעוד יום אי מטר לעשות ביום טוב, וכמו שכתבתי במשנה ברורה. והנה המספר העתיק פנה הסעיף לשון טרמב"ם וכן בפעמי שאתרין, ודעתו, כפי מה שפארנו בבית יוסף, דטרמב"ם קביא לה כדמכ⁷³, ולפי זה אפלו נכפף הרבה ביום טוב או שנשבר ואינו יכול לצלות כלל כלי חקין, אפלו הכי אסור לתקנו, אבל דעת התנ"ח, שהיא דעת הרא"ש ומה שפ"א ומה שרי, לפסק פדפי והיותו, ועל-פני פתב, דוקא ששיכול לצלות בו כלי חקין אסור לתקנו משום דטרחה ימרא היא, אבל בנשבר ביום טוב שאי אפשר להשתמש בו קף והוא הדין בנכפף הרבה, מטר לתקנו ביום טוב. ואם כן ישלח לכאורה, למה לא פתב הרב פלשון ויש אומרים? ואפשר משום שהמספר סתם דבריו בשלחן ערוך ולא פאר בתרא דעתו דבכל גוני אסור. ודעת הרב היה פצנ"ם הדין לתקל כדעת הרא"ש וסיעתו, לכן עשה דבריו בדרך פריש. אחר-כך מצאתי על עקרי דברי בספר עלית שבת. והדעת הסכימו בזה אחרונים וע"נ בארנה רבה ובחדושי רבי עקיבא איגר ושארי אחרונים דאין לתקל לעשות מעשה אפלו לעצמו במה שכתב הרמ"א, דיש לחש לשיטת הפאור והר"ן שהחמירו בנשבר השפוד או שנכפף הרבה עד שאי אפשר לצלות כלי חקין, דביבא להו דנהו חקין גמור אם נתקנו וקצושה כלי מתדש ביום טוב לצנך אכל-נפש דמא, דהו אסור לכלי עקמא אפלו לרבי יהודה. וע"נ בבאר הגולה שדעתו דלא בבית יוסף, אלא כדעת הנ"ל של שלמה הנ"ל דמכשירי אכל-נפש כרבי יהודה ומכשירי אכל-נפש שאי אפשר לעשות מבעוד יום מטר לעשות ביום טוב, דכן כתב בהר"א בפרק א הלכה ח, ועל-כרחי לדידה מה שאמרו שפוד שנכפף אסור לתקנו הינו כשנשבר או שנצנעם הרבה ומשום דשיא קצא הוא, וכמו שהעתיק הגר"א בעיקר קטן ה לדעת רבינו, וכן סתם האלהי רבה: * והוא הדין לכל מכשירין שאי אפשר וכ"י. ע"נ בבאר הגולה, שדעת הרמב"ם דוקא בספין שנפגמת והא דאין מודין כן, שלא יבוא לחדד במשחזות שלה, אבל בשאר מכשירי אכל-נפש שאי אפשר לעשות מבעוד יום, הלכה

שער הצינור

(ה) ולש"י: (ו) רבנו יחזקאל, והוקא בבית יוסף: (ז) ולש"י: (ח) ר"ן לדעת נלש"י: (ט) דכיון דהיה אסור אז לתקנו, לא גרע דבר זה מאם לא היה לו שהות בערב יום טוב לשפודו, וכו': (י) אלהי רבה בשם גבורות-הקלש. וכתב בס"ח: והוא הדין שלא יעשה כן בפני רבים⁷⁴. והבא במגן אברהם: (יב) ועל-פני א"א לא היה לו שהות לתקנו מערב יום טוב, אסור, וכן כתבו האלהי רבה ומהר"א. והנה המגן אברהם כתב דוקא בשפוד אסור לתקנו מערב יום טוב, וכתבו לדעת הרמ"א דלעיל דמתיר בנשבר, וכתב לא תהיה גלוס, ועל-כרחי דמדי בשפוד אסור מבעוד יום, ואם-כן לפי מאי דמתירין האחרונים בנשבר משום חקין קצא כדעת המאור וקט"ו, גם כנה אסור מדינא אף כאי אפשר לו לתקן מערב יום טוב; אבל באמת נראה לעניות דעתי דהיא דאיכא עשיית כלי גמור, גם לרש"י וסיעתו אסור, וכדמכית בפרק לב במשנה ובדל"ש שם בעמוד ב דבחר המתחיל לבנין וכן פתב הרא"ש שם בחדושי דמשום מכשירין לכלי עקמא לא הבר לעשות כלי מתקלח, השפוד שנשבר ראשון וצריך לתדד קצת כדי שיקא ראוי לתחוב עליו נכמו שכתב מהר"א ומהר"ם, סביא להו דהו לא מקרי חקין כלי גמור, וכן מכתב מהר"א גבי אין משחזין את הספין, ע"נ שם מה שכתב שם, והוא הדין לענין שפוד שנשבר ראשון, דדין אחר הוא, מכתב בפוסקים, וכן בספר אדם הסכים לאסור בכל גוני, ודלא כמגן אברהם: (יג) פוסקים: (יד) פן מכתב בפוסקים: (ט) ומכל מקום יש לומר דאף זה לא הבר פי אם נפגמת ביום טוב ולא בנפגמת מערב יום טוב [פ"ח ופריימגדים וחדושי רבי עקיבא איגר, וע"נ שם בפ"ח דהוא הדין לענין לתדד על-גבי חקרטה]: (טו) מגן אברהם: (טז) ועל-גבי משחזות, אפלו להעביר שמנונית אין מודין לרבים [מ"א בשם ישיש וכו']:

